

Etoposide

Wat is etoposide?

Etoposide is de naam van een medicijn wat er voor zorgt dat cellen zich niet meer goed kunnen delen en vermenigvuldigen. Etoposide is dus een vorm van chemotherapie.

Hoe wordt etoposide ook wel genoemd?

Etoposide wordt ook wel VP-16 genoemd. Soms wordt ook de merknaam toposid® of vepesin ® gebruikt.

Hoe werkt etoposide?

Etoposide is een medicijn wat er voor zorgt dat het enzym topo-isomerase II niet meer werkt. Dit enzym is nodig voor de verdubbeling van het erfelijk materiaal. Door het ontbreken van topo-isomerase II kan het erfelijk materiaal zich niet meer vermenigvuldigen en kan een cel zich niet meer delen en daarmee vermeerderen.

Welke kinderen krijgen etoposide?

Etoposide is een medicijn wat gebruikt wordt voor de behandeling van verschillende vormen van kanker. Het wordt vaak gebruikt, onder andere bij de behandeling van hersentumoren.

Hoe krijgen kinderen etoposide toegediend?

Etoposide kan zowel in capsule vorm als via een infuus gegeven.

De capsules kunnen worden ingeslikt. Vaak worden deze capsules een aantal dagen achterelkaar gebruikt. Etoposide bestaat ook in een heldere vloeistofvorm die via een infuus kan worden gegeven.

De vloeistof zit in een zakje of in een spuit. Vaak hebben kinderen die chemotherapie krijgen een zogenaamde port-a-cath. Op deze manier kunnen medicijnen via het infuus gemakkelijk in een groot bloedvat worden gebracht. Het inlopen van de medicijnen duurt vaak een tot enkele uren.

Meestal wordt deze behandeling na een paar weken weer herhaald.

Wat zijn de bijwerkingen van etoposide?

Behandeling met etoposide kan bijwerkingen geven. Sommige kinderen hebben hier nauwelijks last van, andere kinderen juist veel. Het valt van te voren niet aan te geven welk kind last zal hebben van welke bijwerkingen. Het krijgen van bijwerkingen hangt wel samen met de dosering van etoposide, het aantal maal dat een kind etoposide nodig heeft, de andere medicijnen die een kind gebruikt en de conditie van een kind.

Een uitgebreide beschrijving van de bijwerkingen van chemotherapie in het algemeen vindt u in de informatiefolder over chemotherapie. Hieronder worden een aantal wat meer specifieke bijwerkingen van etoposide genoemd.

Beenmerg

Etoposide zorgt er niet alleen voor dat kwaadaardige cellen niet meer goed kunnen delen, maar ook goedaardige cellen hebben hier last van. De cellen in het beenmerg die zorgen voor de aanmaak van rode bloedcellen, witte bloedcellen en bloedplaatjes zijn ook gevoelig voor het effect van etoposide. Daarom kunnen kinderen een tekort krijgen aan rode bloedcellen, witte bloedcellen en bloedplaatjes. Een tekort aan rode bloedcellen zorgt voor een bleke kleur, vermoeidheid en/of kortademigheid. Een tekort aan witte bloedcellen voor vatbaarheid voor infecties. Een tekort aan bloedplaatjes kan zorgen voor het ontstaan van blauwe plekken of rode puntjes op de huid. Daarnaast kunnen wondjes langer nabloeden.

Meestal ontstaan deze klachten een tot twee weken na het toedienen van de etoposide, in de weken hierna herstelt het beenmerg zich weer en worden er weer nieuwe bloedcellen aangemaakt.

Meer hierover kunt u lezen in de algemene informatie over chemotherapie.

Vermoeidheid

Veel kinderen merken dat ze meer vermoeid zijn tijdens en na een behandeling met etoposide. Ze hebben minder energie en slapen vaak meer dan normaal.

Misselijkheid

Etoposide kan zorgen voor misselijkheid en spugen. Dit komt vaker voor bij het gebruik van capsules dan bij toediening via een infuus. Om misselijkheid te voorkomen krijgen alle kinderen standaard voor het geven van etoposide een medicijn tegen de misselijkheid. Vaak gaat het om odansetron (zofran®) of granisetron (kytril®) al dan niet in combinatie met dexametason. Wanneer deze medicijnen niet voldoende werken, kunnen ook nog andere medicijnen gegeven worden. Vaak houdt de misselijkheid tot een paar dagen na de kuur aan en verdwijnt dan weer.

Sommige kinderen krijgen ook last van diarree of juist van verstopping. Dit kan zorgen voor buikpijnklachten.

Haaruitval

Een groot deel van de kinderen krijgt last van haaruitval als gevolg van het gebruik van etoposide. De haren kunnen gedeeltelijk maar ook helemaal uitvallen.

Na staken van de chemotherapie gaan de haren meestal weer groeien. Tijdelijk kan een petjes, doekje of haarstuk worden gedragen.

Verminderde eetlust

Een groot deel van de kinderen heeft minder eetlust als gevolg van een behandeling met etoposide. Meestal ontstaat dit enkele dagen na de kuur. Als gevolg van etoposide kan de smaak van kinderen veranderen. Etoposide kan ook zorgen voor een metaalachtige smaak in de mond wanneer het via een infuus wordt toegediend, bij gebruik van capsules gebeurt dit minder vaak.

Huidirritatie

Etoposide kan zorgen voor irritatie en roodheid van de huid. Dit komt vooral wanneer kinderen eerst radiotherapie hebben gehad. Het verdwijnt vanzelf weer. Het blijft wel belangrijk om voorzichtig te zijn met zonlicht.

Ook de slijmvliezen van de mond of van de darmen kunnen geïrriteerd raken.

Etoposide kan irritatie geven van de huid rondom de plaats van het infuus. De huid wordt dan rood en dik.

Lage bloeddruk

Etoposide kan de bloeddruk verlagen. Dit kan duizeligheidsklachten veroorzaken. De bloeddruk zal regelmatig gecontroleerd worden.

Vruchtbaarheid

Tijdens de behandeling met etoposide kunnen meisjes die al ongesteld waren, onregelmatiger of niet meer ongesteld worden. Dit herstelt meestal weer nadat de behandeling gestaakt is.

Op latere leeftijd zouden meisjes en jongens minder vruchtbaar kunnen zijn als gevolg van het krijgen van etoposide op jonge leeftijd.

Allergische reactie

Sommige kinderen krijgen een allergische reactie als gevolg van het krijgen van etoposide. Meestal is dit bij de eerste keer of tweede kuur en eigenlijk alleen wanneer de etoposide via het infuus wordt gegeven.

Kinderen die allergisch zijn voor etoposide krijgen last van een rode jeukende huid, ze hebben het warm, kunnen gaan trillen, krijgen een rood gezicht, worden onrustig en angstig, soms kortademig en moeten veel plassen.

Links

www.vokk.nl

(Vereniging ouders kinderen en kanker)

www.hersentumor.nl

(site met informatie over hersentumoren bij volwassenen en kinderen)

Laatst bijgewerkt: 18 juli 2009

Auteur: J.H. Schieving